

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrto leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrto leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 7. marcija 1902.

Politični oddelek.

Glasovanje o dispozicijskem fondu.

Jugoslovanska delegacija je v državnem zboru razcepljena na troje klubov. Kdo je tega kriv, pač ni treba iz nova pogrevati, saj je še vsakomur v spominu, da so napredni poslanci bili pripravljani, vstopiti v skupen klub in ko se ta ni mogel ustanoviti, da so vstopili v hrvatsko-slovenski klub, pa so bili iz njega vun vrženi. Tudi je še vsakomur znano, da so napredni poslanci bili na ta način izolirani v izrečno priznani namen, da bi ne imeli nikake zaslombe in bi ne mogli ničesar doseči.

Ta položaj, v kateri so bili potisnjeni napredni poslanci vsled spletk slovanskega središča in hrvatsko-slovenskega kluba, je bil gotovo jako neugoden za napredne poslance pa tudi za tiste skupne interese, glede katerih mej vsemi tremi jugoslovanskimi skupinami ni nasprotja. Napredni poslanci so bili prisiljeni, da svoje postopanje uravnajo tako, da zamorejo sodelovati pri obrambi skupnih narodnih in gospodarskih interesov, da pa ob enem zamorejo tudi zastopati koristi svojih volilcev, katere koristi so drugi jugoslovanski poslanci hoteli oškodovati. To je namreč očitno in je bilo direktno priznано, da se je z izoliranjem naprednih poslancev hotelo oškodovati njih volilce; da so bili napredni poslanci izolirani v namen, da bi za njihove volilce ne mogli ničesar doseči, dasi se nahaja Ljubljana v najhujši gospodarski stiski.

Iz tega mučnega položaja je rešila napredne poslance ta okolnost, da s stališča svojih volilcev in njihovih interesov nimajo vzroka, nastopiti proti vladi tako opozicijsko, kakor štajerski in primorski poslanci. Vladna politika v mestih na Kranjskem se namreč bistveno razli-

kuje od vladne politike na Štajerskem in na Primorskem; v tem ko je v teh dveh deželah vseskozi Slovincem neprijazna, je v mestih na Kranjskem še dosti objektivna. Ta okolnost je naprednim poslancem omogočila, začeti tako taktiko, da zamorejo vzlic izoliranju vender kaj doseči, ne da bi skupne narodne koristi količkaj oškodovali. Ako bi imela jugoslovanska delegacija skupen klub, ki bi z združenimi močmi se zavzemal tudi za opravičene interese kranjskih mest, potem ni dvoma, da bi tudi napredni poslanci v korist izvenkranjskim Slovincem šli makar tudi v najostrejšo opozicijo, v sedanjih razmerah pa, ko so izolirani, pa ne morejo drugače postopati, kakor da skušajo od vladne dobrohotnosti kaj doseči, ker vsled postopanja družih poslancev niso v stanu, vlado k čemurkoli prisiliti.

Napredni poslanci so s tega stališča uravnali svojo taktiko. Razume se samo po sebi, da bodo v vseh skupnih zadevah glasovali z obema drugima kluboma, tudi so pripravljani podpisati vsak pameten predlog, vsako opravičeno interpelacijo — v drugem pa hodijo po svojih potih, kakor vedo in znajo, da najbolje koristijo svojim volilcem.

Glede proračuna so slovenski napredni poslanci sklenili, da se vpišejo mej pro-govornike, da bodo glasovali za prehod v specijalno debato in tudi za dispozicijski fond. To glasovanje je samo teoretičnega pomena. Ako bi bili vsi jugoslovanski poslanci združeni v enem klubu in bi bili glasovali proti vladi, bi to sicer ne imelo efektivnega uspeha, a bilo bi vsaj moraličnega pomena, v danih razmerah, ko so napredni poslanci prisiljeni računati z vladno dobrohotnostjo, pa so šli svojo pot in so opustili demonstracijo, katera bi njim kot izoliranim nakopala samo nasprotstvo. Zamogli pa so glasovati tako, ker ostala

dva jugoslovanska kluba sploh nimata jasnega stališča, nego glasujeta danes za vlado in jutri proti vladi, in ker naposled s svojega stališča, s stališča interesov kranjskih mest in trgov nimajo vzroka, delati vladi brezobzirno opozicijo.

Iz glasovanja naprednih poslancev za dispozijski zaklad — čigar dovolitev bi, mimogrede omejeno, le tedaj bil izrečen izraz zaupanja, ako bi imeli parlamentarično ministrstvo — se je hotelo z dveh strani kovati politični kapital. Posrečilo se to pač ni, kakor kaže reteriranje „Slovenca“, ako pa izvenkranjski Slovenci menijo, da je potrebno energično povdarjanje opozicijskega stališča, potem naj primejo svoje poslance, ker ti so krivi, da je to postalo nemogoče. Ti so z razbitjem jugoslovanske delegacije na tri klube in z izoliranjem naprednih poslancev v svrhu oškodovanja njihovih volilcev pognali kamen nizdolu in ta se sedaj ne da ustaviti, ampak bo hitel dalje in dalje in najbrž prinesel še marsikako presenečenje.

Politični pregled.

Državni zbor. — Poslanska zbornica bo po dosedanjih dispozicijah zborovala do 21. marea, potem pa pojde na velikonočne počitnice. Ker dotlej ni možno rešiti celega proračuna, se dovoli vladi nov dvamesečen provizorij. Zdaj razpravlja zbornica že več dni o proračunu ministrstva notranjih del. Dispozijski fond je bil dovoljen s 172 proti 102 glasovom. Razprave niso nič kaj zanimive. Izmej jugoslovanskih poslancev sta govorila Žitnik in Perić.

Izjemno stanje v Trstu. — Odsek je odobril dr. Fuchsa poročilo, v katerem se razglasenje izjemnega stanja vzame na zanje.

Delegacijsko zasedanje se začne v drugem tednu meseca maja. Letos bodeta delegaciji zborovali v Budimpešti.

Porazumljenje radi sladkorja. — Bruseljska konferenca radi sladkornih premij je končana in obistinilo se je, kar sta zahtevali Francoska in Angleška. Premije na eksport sladkorja se odpravijo s 1. septembrom leta 1903., uvozna carina se pa zniža polagoma od 1. septembra l. 1902 do 1. septembra 1903 na 12 frankov, od tega dne do 1. septembra 1904 na 9 frankov, pozneje pa na 6 frankov.

Koncesija Italijanom. — Vlada bi rada pridobila italijanske člane tirolskega deželnega zbora, da bi odnehali od obstrukcije, s katero so začeli lani, in omogočili mirno zborovanje. Preporno jabolko je bila avtonomija Tridenta. Ker pa glede tega vprašanja sedaj ni misliti na sporazumljenje, želi vlada pridobiti Italijane z drugo koncesijo. Po listih kroži vest, da ponuja vlada Italijanom fakulteto v Tridentu, oziroma da je pripravljena, premestiti vse italijanske katedre iz Inomosta v Trident. Nemci se sedaj hudo zoperstavljajo, a tudi Italijani niso zadovoljni s to vladno ponudbo, vsaj njih časopisje se v tem smislu izreka.

Rusija. — Zadnji čas dohajajo iz Rusije zopet vesti o dijaških nemirih. Tudi lani so se zgodili veliki nemiri. Tedaj je postal general Vanovsky učni minister in je obljubil, da reformira vseučilišča. Mož svoje obljube seveda ni izpolnil. Ostalo je vse pri starem in iz tega so letos nastali novi nemiri. Ozadje vseh teh dogodkov so seveda socialne razmere. Rusija stoji že dlje časa takorekoč pred socialno revolucijo. Izgredi tekom februvarja so bili velikanski. Zadušilo jih je

vojaštvo. Nekaj oseb je bilo ubitih in ranjenih. Dijakov je bilo izključenih nad 600.

Albanija. — V zadnjem času je postal položaj v Albaniji jako resen. Prebivalstvo se punta in vzlic temu, da je turška vlada poslala obilo vojaštva na lice mesta, ne more napraviti miru. Zgodilo se je tudi že več političnih umorov, kar je seveda strasti le še bolj razvnelo. Ti nemiri so prav črn oblak na političnem obnebu na Balkanu in se izcimijo iz njih še lahke dogodbe, ki ne bodo samo lokalnega pomena.

Bolgarska. — Minolo nedeljo so se vršile volitve v bolgarsko sobranje. Od 189 poslancev, kolikor jih šteje ta zastop, pripada 101 vladni stranki, 30 jih pripada narodni stranki Stojlova, 8 je Stambulovcev, 10 Karavelovcev, 7 demokratov, 10 agrarcev, 9 liberalcev, somišljenikov Radoslavova, 8 socialistov, ostalih šest pa doslej še ne prištevajo nobeni stranki. Uradno poročilo pravi, da so se volitve izvršile v miru.

Francija. — V nekaterih tednih se bodo vršile na Francoskem splošne volitve v parlament. Seveda se že zdaj zanima zanje vse javno mnenje. Ministrski predsednik Waldeck-Rousseau je te dni na nekem banketu izrekel željo, naj se združijo vsi republikanci proti sovražnikom republike. Mej poslednje je ministrski predsednik uvrstil tudi ultramontance in seveda v prvi vrsti tiste laži republikance, ki so v resnici monarhisti. V tem tiči važnost te izjave, da začne vlada boj proti tem kot političnim strankam.

Zjedinjene države. — Nemški cesar je poslal svojega brata, princa Henrika v Združene države. Princ je bil v Novem Jorku sijajno sprejet in pogoščen, a sedaj se je kar nakrat situacija spremenila in Amerikanci so postali mrzli, kakor led. Kaj je vzrok tej uprav žaljivi hladnosti, še ni pojasnjeno. Kombinira se, da se Amerikanci, ki nimajo pred princi prav nikacega posebnega respekta, pač pa se zavedajo, da Nemčija potrebuje pač Amerikance, Amerika pa ne Nemcev, čutijo provocirane po princovskem nastopanju cesarjevega brata in ker ta ne nastopa kakor jednak med enakimi, ga ignorirajo.

Vojna v južni Afriki. — Angleži trde, da so blizu Harysmitha Bure popolnoma porazili in jim vzeli mnogo živine. Dotični burski oddelek je bil pod vodstvom Dewetta.

Rudništvo Rusije.

O priliki 200letnice ruske montaniške industrije na Uralu, je imel inženjer Belov v društvu za prosep ruske trgovine in industrije jako zanimivo predavanje o začetkih rudniške industrije na Uralskem, katera industrija se je pričela pred 200 leti, t. j. 15. decembra l. 1700. Istega dne je namreč počel delovati na Uralu prvi plavž za ulivanje železa. — V železni industriji Rusije igra 17. stoletje sploh važno vlogo, kajti v istem stoletju se je začel posebno pojavljati notranji razvoj Rusije, zlasti na gospodarskem polju, in je vlada obračala posebno pozornost na železno industrijo. Z ozirom na to je po svojih veččakih dala preiskati razne pokrajine na vsebino železa in tudi drugih kovin. Železa se je tudi kmalu našlo v ogromnih množinah v Tuli, Olonecu in na Uralu. Leta 1636. je za rusko železno industrijo odločilne važnosti, ker v